Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Vesivisio 2050

Harkinnanvaraiset valtionavustukset vesistöhankkeisiin

KVVY:n rahoituswebinaari

3.11.2020

Taskinen Salla

3.11.2020

Sisältö

- Harkinnanvaraiset vesistöavustukset
  - Lainsäädäntö
  - Avustuksen hakeminen
  - Luvantarpeen arviointi
  - Maksatus ja raportointi
- Muita rahoituslähteitä

Harkinnanvaraiset vesistöavustukset

- Vesien- ja merenhoidon toimenpiteiden toteuttaminen
  - Vesienhoidon toteuttaminen
  - Vesien hyvän tilan saavuttaminen ja ylläpitäminen
  - Konkreettiset, pinta- ja pohjavesien tilaa parantavat hankkeet
- Vesitalouden ja vesiluonnonvarojen kestävän käytön hankkeet
  - Vesistön ja vesiympäristön käytön ja tilan parantaminen
  - Vesitalouden varautuminen ja riskienhallinta
  - Vesiluonnonvarojen kestävä käyttö

Harkinnanvaraiset vesistöavustukset

- Ympäristöministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön määrärahoista
  - Nyt lisänä Ympäristöministeriön Vesiensuojelun tehostamisohjelmassa osoittamat rahat
- Haku vuosittain syksyllä, tämän vuoden haku päättyy **maanantaina 30.11.2020**
- Avustuksen määrä yleensä 50 % hankkeen kokonaiskustannuksista – omarahoitusta tarvitaan!
- Avustus maksetaan jälkikäteen
- Valtioneuvoston asetus 714/2015 vesistön ja vesiympäristön tilaa parantavien hankkeiden avustamisesta

VNA 714/2015 4 §

Avustusta voidaan myöntää hankkeeseen, joka

- Edistää vesistön ja muiden pintavesien **monipuolista ja kestävää käyttöä**
- Edistää vesistön ja muiden pintavesien **hyvän tilan saavuttamista ja ylläpitämistä**
- Vähentää tulvimisesta, pitkäaikaisesta kuivuudesta tai muista **epätavallisista vesioloista aiheutuvaa vaaraa** ja niistä aiheutuvia **edunmenetyksiä**
- Edistää **kalan kulkua** tai kalakantojen **luontaista lisääntymistä** tai parantaa mahdollisuuksia **kestävään kalastukseen**
- Edistää **vesiluonnon monimuotoisuutta**
- Vähentää **vesistöön jääneistä rakenteista** tai sinne joutuneista aineksista vesistössä tai sen ranta-alueella **aiheutuvaa vaaraa** tai niistä aiheutuvia **edunmenetyksiä**
- **Täydentää tai parantaa toimenpidettä**, joka valtion tuella on aiemmin toteutettu vesistössä tai maalla, tai **vähentää** tällaisesta toimenpiteestä aiheutuneita **edunmenetyksiä**

Hanketyyppejä

- Selvityshankkeet – Olisiko tästä ideasta hankkeeksi?
  - Kuormitusselvitys, luontokartoitus
  - Vedenpinnan nostohankkeen toteutumisedellytysten selvitys
- Suunnitteluhankkeet – Millainen hanke olisi paras?
  - Kunnostussuunnitelman laatiminen
  - Pohjavesialueen suojelusuunnitelma
  - Rakenteiden suunnittelu
- Toteutushankkeet – Konkreettisia tekoja
  - Hoitokalastus, niitto, virtavesikunnostus
  - Lupamaksut
  - Myös tiedotus ja neuvonta tärkeää! Tupaillat, kyläillat, uutiskirjeet…

Esimerkkejä viime vuosien hankkeista

- Niitto, kustannukset 1 000 – 10 000 e
  - Pälkäneen Pitkäjärvi, Pyhäjärven Kirkkolahti, Iso-Savijärvi
- Kemikaalikäsittely, kustannukset 10 000 – 30 000 e
  - Ylimmäinen Savijärvi, Jouttenus, Ahvenisjärvi
- Vedenpinnan nosto ja selvitykset, 2 000 – 100 000 e
  - Kovesjärvi, Parkanonjärvi, Iso-Tarjannevesi
- Vanhan padon korvaaminen luonnonmukaisella pohjapadolla, 2 000 – 10 000 e
  - Vehkajärvi

Esimerkkejä viime vuosien hankkeista

- Ojan tai salmen perkaus tai avaaminen 5 000 – 15 000 e
  - Vehkajärvi, Rikalanlammi, Särkijärvi, Hulppojärvi
- Kuormitusselvitykset ja kunnostussuunnitelmat 5 000 – 15 000 e
  - Mäyhäjärvi, Härköslahti, Kaukajärvi, Iso-Somerojärvi, Aurejärvi
- Pohjavesialueen suojelusuunnitelman laadinta 10 000 – 50 000 e
  - Kangasala, Ruovesi, Tampere, Sastamala
- Viestintä-, aktivointi- ja verkostohankkeet, 100 – 200 000 e
  - Vauhtia vesienhoitoon, Kunnostus1

Kuka on sopiva hakija?

- Hakijana yleensä yhteisö tai yhdistys, kuntakin voi hakea
  - Järven kunnostus- tai suojeluyhdistys, osakaskunta
- Kyettävä vastaamaan hankkeen toteutuksesta ja avustuksen käytöstä
  - Vastuutahona aina hakija eikä esimerkiksi konsultti tai urakoitsija
- Hakijalla oltava yhdistyksen allekirjoitusoikeus
  - Todennettava asiakirjalla
- Hankkeiden toteuttamisvalmius eduksi
- Hankkeen kustannusten tulee olla tuensaajalle osoitettuja ja tuensaajan maksamia

VNA 714/2015 5 §

Avustusta voidaan myöntää kustannuksiin, jotka syntyvät

- **Yleispiirteisestä suunnittelusta**, joka on tarpeen 4 §:ssä tarkoitettujen hankkeiden valitsemiseksi ja alueelliseksi kohdentamiseksi
- Hankkeen toteuttamiseen osallistuvien tahojen **järjestäytymisestä vesioikeudelliseksi yhteisöksi tai muuksi oikeushenkilöksi**, jolle hanketta varten tarvittavat luvat ja avustus voidaan myöntää
- Hankkeen **suunnittelusta ja toteuttamisesta**
- Hankkeesta aiheutuvien **vahinkojen estämisestä**
- Hankkeen toteuttamiseksi vaadittavista **luvista perittävistä maksuista**
- Hankkeen toteuttamiseen välittömästi liittyvien säädösten ja lupien mukaisten **velvoitteiden täyttämisestä**
- Hankkeen **vaikutusten seurannasta**

Mihin avustusta ei saa käyttää?

- Avustusta saa käyttää vain myöntöpäätöksessä mainittuihin toimenpiteisiin ja tarkoituksiin
  - Suuremmat muutokset vaativat ilmoituksen/keskustelua ELY:n kanssa, mahdollisesti muutospäätöksen
- Jatkuvaluonteisiin käyttökustannuksiin
  - Esim. sähkö-, kemikaali- tai huoltokulut ovat hakijan maksettavia kokonaisuudessaan
- Asianosaisten keskenään sopimiin haittakorvauksiin
  - Viranomaispäätökseen (AVI:n lupa) perustuviin haittakorvauksiin sen sijaan voi hakea avustusta
- Toimiin, jotka on aloitettu ennen hakemuksen jättämistä
- Haja-asutusalueen jätevesineuvontaan ei saa enää avustusta

VNA 714/2015 6 §

Avustuksen osuus kustannuksista

- Yleensä **50 %**, mutta voi olla suurempi seuraavista syistä:
- Hanke edistää vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisen **vesienhoitosuunnitelman** ja merenhoitosuunnitelman sekä niitä toimeenpanevien **toimenpideohjelmien** toteuttamista
- Hanke sisältyy tulvariskien hallinnasta annetun lain (620/2010) mukaiseen **tulvariskien hallintasuunnitelmaan**
- Hanke vahvistaa uhanalaisten tai vaarantuneiden **vaelluskalakantojen elinvoimaisuutta**
- Hanke edistää vesiluonnon monimuotoisuutta luonnonsuojelulain (1096/1996) 7 tai 77 §:ssä tarkoitettuun **suojeluohjelmaan tai Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla alueella**
- Kyse on 4 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetusta **valtion tuella aiemmin toteutettuun toimenpiteeseen** liittyvästä hankkeesta

Hyvän hankkeen edellytyksiä

- Hankkeen **kustannusten tulee olla kohtuullisia** saatavaan hyötyyn nähden
  - Ei tehdä kallista, työlästä tai haittaa aiheuttavaa toimenpidettä, jos vaikutus järven tilaan on vähäinen
- Kunnostustarve tiedossa
  - Mikä heikentää vesistön tilaa? → Puututaan oikeisiin ongelmiin
  - Tunnistettu vesienhoitosuunnitelmassa ja toimenpideohjelmassa, kalatiestrategiassa, tulvariskien hallintasuunnitelmassa
  - Hyvää huonompi ekologinen tila, tai tilan huononemisen riski
  - Tarvittaessa kaksiosainen hanke – ensin kunnostustarpeen selvitys ja suunnitelman laatiminen, toisessa vaiheessa toteutus
- Hanke edistää useaa tavoitetta

Hyvän hankkeen edellytyksiä

- Kunnostustoimet on huolella valittu juuri ko. kohteelle
  - Kustannustehokkuus
  - Pitkäaikainen hyöty ja sen ylläpito
- Hanke on yleishyödyllinen
  - Ei vain yhden maanomistajan tai ranta-asukkaan etu
- Hankkeella yleinen kannatus ja hyväksyntä
  - Edellytys vedenpinnannostohankkeissa
  - Suositeltavaa muissa hankkeissa
- Hankkeen lupa-asiat ovat kunnossa tai selvitetty
  - Maanomistajien ja vesialueen omistajien luvat
  - Tarvittavat ympäristöluvat (ELY-keskus antaa lausunnon luvantarpeesta)
  - Niitto- ja ruoppausilmoitus

Avustuksen hakeminen

- Ensisijaisesti sähköisesti aluehallinnon asiointipalvelun kautta, tai ”paperihakemus” ELY-keskuksen kirjaamoon
- Hakemuslomake sekä liitteet (hankesuunnitelma, kustannuslaskelma, luvat ja ilmoitukset)
- Hakuajan ulkopuolella saapuneet hakemukset otetaan huomioon määrärahojen salliessa, tai siirretään seuraavaan avustushakuun
- Avustuspäätös keväällä
- Hankkeen toteutus voi alkaa, kun hakemus sisässä

Avustushakemus ja hankesuunnitelma

- **Pääsisältö: Mitä ollaan tekemässä, missä/millä alueella ja miksi?**
- Kartta alueesta ja suunniteltujen toimenpiteiden sijoittumisesta
- Toimenpiteet kuvattuna mahdollisimman selkeästi
- Hakemusta laajemmat perustelut hankkeen tarpeellisuudelle
- Myös seuranta/jatkotoimien suunnitelma hyvä sisällyttää
  - Miten saatu hyöty ylläpidetään?

Kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma

- Rahoitussuunnitelman tulee kattaa ilmoitetut kustannukset
- Avustuksen ulkopuolista rahoitusta yleensä 50 %
  - Oma rahoitus
  - Talkootyö, jos se sopii hankkeen luonteeseen (15 €/h tekijää kohden, traktorin tai moottorityökoneen käyttö lisäksi 30 €/h)
  - Kunnan avustus
  - Muiden yhdistysten rahoitus (esim. osakaskunta, kyläyhdistys)
  - Sponsoriyritykset
- Ilmoitus hakijan arvonlisäverovelvollisuudesta
  - Yleensä yleishyödylliset yhdistykset eivät ole alv-velvollisia → arvonlisävero sisältyy hyväksyttäviin kustannuksiin

Talkootyö

- Vastikkeetta tehtävä työ, joka on tarpeen hankkeen toteutumiseksi
  = Työ, joka ilman talkoolaisia hankittaisiin ostopalveluna
- Talkootyö voi olla perinteistä lapiohommaa, mutta myös
  - Työnjohtoa
  - Maastokatselmuksia
  - Hankkeen yksityiskohtaista suunnittelua
  - Viestintää
- Yleisötilaisuuteen tai yhdistyksen yleiskokoukseen osallistuminen eivät ole talkootyötä
- Hankkeesta palkkaa saava henkilö ei voi tehdä talkootyötä

Yhteenvetona: Hyvä hakemus/hanke …

- Edistää useita vesienhoidon ja lainsäädännön tavoitteita
- On kustannustehokas, saa aikaan pitkäkestoisen hyödyn
- On yleisesti hyväksytty ja kannatettu
- Ratkaisee juuri ko. vesistön ongelmia
- Omarahoitusosuus hanskassa

Hankkeen luvantarpeen arviointi

- Osa kunnostustoimista voi olla luvanvaraisia
  - Taustalla mm. vesilaki, ympäristönsuojelulaki, luonnonsuojelulaki
- ELY-keskuksesta tulee pyytää lausunto hankkeen luvantarpeesta, jos suunnitellulla toimenpiteellä saattaa olla **haitallisia vaikutuksia**, tai se **loukkaa yleistä tai yksityistä etua**
  - Lausuntopyynnön liitteeksi tarvitaan hankesuunnitelma, jossa eritellään kunnostusmenetelmät, hankkeen tavoitteet sekä mahdolliset hyödyt ja haitat
  - Lausunnon antoaika 30 vrk
  - Lausunto on hakijalle maksuton
  - kirjaamo.pirkanmaa@ely-keskus.fi

→ ELY arvioi luvantarpeen, lupaviranomaisena Aluehallintovirasto

Esimerkkejä tilanteista, joissa luvantarve on syytä arvioida tai lupa tarvitaan

- Järvelle suunnitellaan kemikaalikäsittelyä
- Alue on Natura 2000 –verkostoon kuuluva luonnonsuojelualue
- Alueella esiintyy luontodirektiivilajeja tai niiden elinympäristöjä
- Ruoppaus vaatii luvan, kun läjitettävää massaa yli 500 m^3
- Vedenkorkeuden pysyvä muutos vaatii luvan
- Osa toimista vaatii ilmoituksen, mutta ei lupaa
  - Koneellinen niitto ja ruoppaus (massamäärä alle 500 m^3)

Rahaa tuli – mitä sen jälkeen?

- Oleellisista muutoksista ilmoitettava viipymättä ELY-keskukselle
  - Hankkeen aloitus viivästyy tai hanke kestää hakemuksessa esitettyä kauemmin
  - Viimeinen maksatuspäivämäärä siirtyy tai halutaan useampi maksatuserä
  - Hankkeen sisältö muuttuu, esim. joku suunniteltu toimenpide siirtyy seuraavaan vuoteen
- Hankkeen valvojalle kutsu kokouksiin

Maksatus ja raportointi

- Maksatusasiat keskitetty KEHA-keskukseen
- Voidaan maksaa yhdessä tai useammassa erässä
- Avustus maksetaan jälkikäteen toteutuneiden kustannusten mukaan
- Hyväksyttäviä kustannuksia ovat vain päätöksessä hyväksyttynä toteutusaikana syntyneet kustannukset

Maksatus ja raportointi

- Maksuhakemuslomakkeelle on merkitty tarvittavat liitteet
  - ote kirjanpidosta tai menoerittely
  - laskut, kulutositteet
  - kopiot työmaapöytäkirjoista, jos kokouksia on pidetty maksujaksolla
  - ympäristö- ja rakennusluvat, esim. ruoppaus- ja niittoilmoitus
  - urakka- ja vuokrasopimukset
  - maanomistajien suostumukset
  - talkootyölomake

Maksatus ja raportointi

- Tuen maksamisen edellytyksenä on, että menot ovat tuensaajalle osoitettuja, tuensaajan maksamia ja kirjanpitoon vietyjä, tai niistä on koottu menoerittely
- Viimeisen maksatushakemuksen yhteydessä on toimitettava hankkeen loppuraportti hankkeen toteutuksesta, tuloksista, kustannuksista ja mahdollisista jatkotoimenpiteistä

Ensi vuoden avustukset haetaan nyt

- **Hakuaika käynnissä NYT, 30.11.2020 saakka**
- Hakulomake ja ohjeita löytyy ELY-keskuksen sivuilta
- Sähköinen hakutapa suositeltava, myös tulostettava lomake
  - Hakemus toimitetaan ELY-keskuksen kirjaamoon, kirjaamo.pirkanmaa@ely-keskus.fi
- www.ely-keskus.fi > Palvelut > Rahoitus ja avustukset > Ympäristö > Harkinnanvaraiset valtionavustukset vesien- ja merenhoidon sekä vesistö-, vesitalous- ja kalataloustoimenpiteiden toteuttamiseen

Muita rahoituslähteitä

- ELY-keskuksen E-vastuualue ja Leader-ryhmät
  - Maaseudun kehittäminen
- Hallituksen kärkihankkeet
  - Biotalouden edistäminen
- EU-hankerahoitus (Life-ohjelma)
  - Laaja-alaisiin, monitavoitteisiin hankkeisiin
- KEMERA-rahoitus
  - Metsätalouden vesiensuojeluun

Pirkanmaan Leader-ryhmät

Hyödyllisiä linkkejä ja lisätietoa

- Avustuksista yleisesti
  - http://www.ely-keskus.fi/web/ely/rahoitus-ja-avustukset
  - https://www.ym.fi/fi-FI/Ministerio/Rahoitus_ja_avustukset
  - https://www.ym.fi/vedenvuoro
  - https://mmm.fi/vesi/rahoitus
  - www.rahatpintaan.fi
- Harkinnanvaraisista vesistöavustuksista
  - http://www.ely-keskus.fi/web/ely/avustukset-vesisto-ja-kalataloushankkeisiin#.WAXlb8u7qpp
  - www.ym.fi/harkinnanvaraisetvaltionavustukset
  - http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150714
- Avustusten maksatuksesta
  - www.keha-keskus.fi

- Maatalouden tuet
  - http://www.mavi.fi/fi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelija/Documents/kosteikko.pdf
  - http://www.mavi.fi/fi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelija/Documents/ei-tuotannolliset.pdf
  - http://maaseutuvirasto.mobiezine.fi/zine/192/article-4408
  - http://www.mavi.fi/fi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelija/Documents/luomu.pdf
  - http://www.mavi.fi/fi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelija/Documents/ymparistokorvaus.pdf
  - http://maaseutuvirasto.mobiezine.fi/zine/192/article-3991
  - http://maaseutuvirasto.mobiezine.fi/zine/192/article-4349
  - http://www.mavi.fi/fi/tuet-ja-palvelut/Documents/Ymp%C3%A4rist%C3%B6korvaus.pdf
- Metsätalouden tuet
  - http://www.metsakeskus.fi/metsatalouden-tuet#.VzYMI8tf1ow

- Leader-ryhmät
  - http://leadersuomi.fi/
- EU Life –ohjelmarahoitus
  - https://www.ym.fi/fi-FI/Ministerio/Rahoitus_ja_avustukset/Life_rahoitus
  - https://ec.europa.eu/environment/basics/natural-capital/life/index_fi.htm
  - https://ec.europa.eu/easme/en/life (englanniksi)

- Kunnostushankkeiden luvantarve ja luvitusprosessi
  - https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Asiointi_luvat_ja_ymparistovaikutusten_arviointi/Luvat_ilmoitukset_ja_rekisterointi
  - https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Asiointi_luvat_ja_ymparistovaikutusten_arviointi/Luvat_ilmoitukset_ja_rekisterointi/Vesilupa
  - https://www.avi.fi/web/avi/ymparisto
  - https://www.avi.fi/web/avi/vesiluvat
- Ajantasainen lainsäädäntö
  - https://www.finlex.fi

Kiitos